Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
NILSA WAHLA
przedstawiona w dniu 26 października 2016 r.[1]

Sprawa C-679/15

Ultra-Brag AG
przeciwko
Hauptzollamt Lörrach

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Finanzgericht Baden-Württemberg (sąd finansowy w Baden-Württemberg, Niemcy)]

Wspólnotowy kodeks celny — Artykuł 202 ust. 3 — Artykuł 212a — Powstanie długu celnego w następstwie nielegalnego wprowadzenia towaru — Pojęcie dłużnika — Pracownik osoby prawnej odpowiedzialnej za nielegalne wprowadzenie towarów — Przypisanie pracodawcy działania i wiedzy pracownika

1. W jakim zakresie pracodawca ponosi odpowiedzialność za dług celny spowodowany przez jednego z jego pracowników naruszającego obowiązki celne w wykonaniu powierzonych mu zadań? O rozstrzygnięcie tej właśnie kwestii zwrócono się do Trybunału w ramach rozpatrywanego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

2. Niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Finanzgericht Baden-Württemberg (Sąd Finansowy w Baden-Württemberg, Niemcy) skierowany jest na kwestię prawidłowej wykładni terminu „dłużnik" zdefiniowanego w art. 202 ust. 3 tiret pierwsze i drugie rozporządzenia (EWG) nr 2913/92[2], a ściślej na przesłanki uznania osoby prawnej za odpowiedzialną za postępowanie jej pracowników. W tym samym duchu sąd odsyłający domaga się także wskazówek co do tego, czy „rażące niedbalstwo" w rozumieniu art. 212a kodeksu celnego obejmuje ewentualne niedbalstwo pracownika.

I – **Ramy prawne**

3. Artykuł 38 ust. 1 kodeksu celnego stanowi:

„Towary wprowadzane na obszar celny Wspólnoty zostają bezzwłocznie przewiezione przez osobę, która dokonała wprowadzenia, trasą określoną przez organy celne i zgodnie z ich instrukcjami:

a) do urzędu celnego wyznaczonego przez organy celne albo w inne miejsce wyznaczone lub uznane przez te organy, bądź,

[…]"

1 — Język oryginału: angielski.

2 — Rozporządzenie Rady z dnia 12 października 1992 r. ustanawiające Wspólnotowy kodeks celny (Dz.U. 1992, L 302, s. 1), ze zmianami i w brzmieniu znajdującym zastosowanie w czasie mającym znaczenie dla sprawy, to jest w maju 2010 r. (zwane dalej „kodeksem celnym").

4. Artykuł 40 kodeksu celnego przewiduje:

„Towary wprowadzone na obszar celny Wspólnoty zostają przedstawione organom celnym przez osobę, która wprowadziła je na ten obszar lub, w zależności od przypadku, przez osobę, która przejęła odpowiedzialność za przewóz towarów po ich wprowadzeniu, z wyjątkiem towarów przewożonych środkami transportu będącymi jedynie w tranzycie przez wody terytorialne lub przestrzeń powietrzną obszaru celnego. Osoba zgłaszająca towary powołuje się na deklarację skróconą lub deklarację celną uprzednio złożoną w odniesieniu do tych towarów”.

5. Zgodnie z art. 185 ust. 1 kodeksu celnego:

„Towary wspólnotowe, które po wywiezieniu poza obszar celny Wspólnoty są powrotnie na ten obszar wprowadzane i dopuszczane do swobodnego obrotu w terminie trzech lat, zostają na wniosek osoby zainteresowanej zwolnione z należności celnych przywozowych.

[…]”.

6. Artykuł 202 kodeksu celnego stanowi:

„1. Dług celny w przywozie powstaje w wyniku:

a) nielegalnego wprowadzenia na obszar celny Wspólnoty towaru podlegającego należnościom przywozowym, lub

[…]

Nielegalnym wprowadzeniem towaru w rozumieniu niniejszego artykułu jest każde wprowadzenie dokonane z naruszeniem przepisów art. 38–41 […]

3. Dłużnikiem są:

— osoba, która dokonała nielegalnego wprowadzenia,

— osoby, które uczestniczyły we wprowadzeniu i które jednocześnie wiedziały lub powinny były wiedzieć, że wprowadzenie to jest nielegalne,

— jak również osoby, które nabyły lub posiadały taki towar i które w chwili jego nabycia lub wejścia w jego posiadanie wiedziały bądź powinny były wiedzieć, że jest to towar wprowadzony nielegalnie”.

7. Artykuł 212a kodeksu celnego przewiduje:

„Jeżeli przepisy prawa celnego celne przewidują preferencje taryfowe dla towaru ze względu na jego rodzaj lub szczególne przeznaczenie, całkowite lub częściowe zwolnienie z należności przywozowych lub należności wywozowych na mocy art. 21, 82, 145 lub 184–187, takie preferencje lub zwolnienia stosuje się również w przypadkach powstania długu celnego na mocy art. 202–205, 210 lub 211, jeżeli zachowanie osoby zainteresowanej nie nosi znamion oszustwa ani rażącego niedbalstwa i udowodni ona, że pozostałe warunki wymagane dla zastosowania preferencji lub zwolnienia pozostają łącznie spełnione”.

II – **Okoliczności faktyczne, postępowanie i pytania prejudycjalne**

8. Skarżąca w postępowaniu przed sądem krajowym – Ultra-Brag AG – jest przedsiębiorstwem logistycznym z siedzibą w Szwajcarii, która oferuje między innymi usługi transportowe na europejskich wodach wewnętrznych.

9. W dniu 25 maja 2010 r. Ultra-Brag dokonała wywozu dwóch transformatorów, każdy obejmujący dwie rolki poza obszar celny Unii do Szwajcarii drogami wodnymi śródlądowymi na statku o nazwie *MS Aargau*.

10. Tego samego dnia Ultra-Brag została poinformowana, że jeden z jej innych statków, który miał wziąć na pokład 301-tonową turbinę o godzinie 11.00 następnego dnia w Strasburgu (Francja), zmierzający do Antwerpii (Belgia) doznał trudności technicznych, przez co nie był dostępny dla tego transportu. L. będący ekspertem w dziedzinie transportu ciężkich towarów zatrudniony przez skarżącą jako „key account manager" był odpowiedzialny za obydwa transporty. Poszukując statku zastępczego L. rozważał także przepłynięcie do Strasburga *MS Aargau*, z którego nie został rozładowany jeden z transformatorów i przynależne do niego dwie rolki i wzięcie tam na pokład turbiny. Gdyby L. wybrał ten kierunek postępowania, zarówno turbina, jak i transformator musiałyby wtedy być transportowane z powrotem do Szwajcarii, gdzie transformator i jego rolki byłyby rozładowane. Następnie *MS Aargau* miał przetransportować turbinę do Antwerpii.

11. L. skontaktował się z właściwymi władzami szwajcarskimi w celu zapytania o odprawę celną tego rodzaju transportu tymczasowego. Władze szwajcarskie oświadczyły, że tymczasowy wywóz na obszar celny Unii nie powodował żadnych trudności po ich stronie, aczkolwiek właściwe niemieckie władze celne (w tym przypadku Zollamt Weil am Rhein-Schusterinsel, urząd celny w Weil am Rhein-Schusterinsel) powinny zostać poinformowane o planowanym transporcie [3]. Jednakże w drodze do tego urzędu L. popsuł się samochód, wskutek czego informacja nie została przekazana niemieckim organom celnym.

12. Podejmowane przez L. poszukiwanie zastępczego statku było nieudane i tego samego wieczora, po zamknięciu urzędu celnego w Weil am Rhein-Schusterinsel, w celu załadunku w Strasbourgu, L. polecił kapitanowi *MS Aargau*, będącemu także pracownikiem Ultra-Brag, aby popłynął do Strasburga i odebrał turbinę, mając na pokładzie transformator i rolki. Transformator i rolki nie zostały przedstawione władzom celnym przy przekraczaniu granicy ze Szwajcarii do Niemiec.

13. W następnym dniu, 26 maja 2010 r. L. skontaktował się z właściwymi niemieckimi władzami celnymi i poinformował je o ponownym przywozie trasformatora i przynależnych do niego rolek.

14. W dniu 27 maja 2010 r. *MS Aargau* powrócił do reńskiego portu w Bazylei (Szwajcaria) w celu wyładowania transformatora i dwóch rolek. Wówczas niemieckie władze celne zidentyfikowały te towary na pokładzie statku w trakcie inspekcji.

15. Decyzją w sprawie należności celnych przywozowych z dnia 9 sierpnia 2010 r. pozwany w postępowaniu głównym Hauptzollamt Lörrach (główny urząd celny w Lörrach, Niemcy) ustalił, że Ultra-Brag jest zobowiązana do zapłaty 122 470,07 EUR cła od transformatora i obu przynależnych do niego rolek.

3 — W Bazylei istnieje – jak wyjaśnił sąd odsyłający – trójnarodowy urząd celny, ustanowiony w celu ułatwienia procedur odprawy celnej dla transportu wodnego na Renie. Jednakże placówka ta nie przenosi wykonywania suwerennych kompetencji jednego organu krajowego celnego na organ innego państwa.

16. W następstwie bezskutecznego odwołania od tego ustalenia, Ultra-Brag wszczęła postępowanie przed sądem odsyłającym i podniosła, że ustalenie należności celnych było bezprawne, ponieważ przesłanki zwolnienia przedstawione w art. 212a kodeksu celnego zostały spełnione. Ultra-Brag podniosła, że nie ponosiła winy za rażące niedbalstwo w powierzeniu transportu L. jego pracownikowi. Także L. nie mógł być oskarżony o rażące niedbalstwo.

17. Powziąwszy wątpliwości co do tego, czy pracodawca może być uznany za dłużnika odnośnie do długu celnego w rozumieniu art. 202 ust. 3 tiret pierwsze i drugie, a także czy „rażące niedbalstwo" w rozumieniu art. 212a kodeksu celnego obejmuje możliwe niedbalstwo pracownika, Finanzgericht Baden-Württemberg (sąd finansowy w Baden-Württemberg) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przedmiocie następujących trzech pytań:

„1) Czy art. 202 ust. 3 tiret pierwsze [kodeksu celnego] należy interpretować w ten sposób, że osoba prawna staje się dłużnikiem na podstawie art. 202 ust. 3 tiret pierwsze [kodeksu celnego] jako osoba wprowadzająca towar, jeżeli nielegalne wprowadzenie jest wynikiem zachowania jednego z jej pracowników, który nie jest jej ustawowym przedstawicielem, działającego w ramach swych kompetencji?

2) W przypadku udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie pierwsze:

Czy art. 202 ust. 3 tiret drugie [kodeksu celnego] należy interpretować w ten sposób, że:

a) osoba prawna (również wtedy) uczestniczy w nielegalnym wprowadzeniu, jeżeli jeden z jej pracowników, który nie jest jej ustawowym przedstawicielem, wziął udział w ramach swych kompetencji w tym wprowadzeniu oraz

b) w przypadku osób prawnych uczestniczących w nielegalnym wprowadzeniu należy brać pod uwagę w odniesieniu do subiektywnej przesłanki »jednocześnie wiedziały lub powinny były wiedzieć, że wprowadzenie to jest nielegalne« osoby fizyczne zajmujące się w osobie prawnej daną sprawą, nawet jeśli nie są one ustawowymi przedstawicielami tej osoby prawnej?

3) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na drugie pytanie prejudycjalne:

Czy art. 212a kodeksu celnego należy interpretować w ten sposób, że przy dokonywaniu oceny, czy zachowanie osoby zainteresowanej nosi znamiona oszustwa lub rażącego niedbalstwa należy brać pod uwagę w przypadku osoby prawnych wyłącznie zachowanie osób prawnych lub ich organów, czy też należy im przypisać zachowanie zatrudnionych przez te osoby i zajmujących się daną sprawą w ramach swych zadań osób fizycznych?".

18. Uwagi pisemne zostały przedstawiane przez Komisję. Zgodnie z art. 76 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości rozprawa nie odbyła się.

III – **Analiza**

A – *Uwagi wprowadzające w przedmiocie powstania długu celnego*

19. Dług celny w przywozie w zwyczajnych okolicznościach powstaje w wyniku „odprawy celnej" lub też, stosując terminologię art. 201 ust. 1 lit. a) kodeksu celnego, w przypadku dopuszczenia do swobodnego obrotu towarów podlegających należnościom przywozowym. Według art. 201 ust. 2 i 3 kodeksu celnego powstanie długu jest związane z przyjęciem odnośnego zgłoszenia celnego,

dłużnikiem jest zgłaszający [4], a w przypadku przedstawicielstwa pośredniego [5] osoba, w imieniu której dokonywane jest zgłoszenie celne.

20. W przypadku nieprzestrzegania przepisów regulujących procedury celne powstanie długu celnego wiąże się zamiast tego z naruszeniem obowiązków celnych i jest regulowane przez art. 202–205 kodeksu celnego. W sprawie przed sądem odsyłającym transformator i dwie rolki zostały wprowadzone do obszaru celnego Unii, jednakże nigdy nie zostały przekazane lub przedstawione właściwym organom celnym, w tym przypadku urzędowi celnemu w Weil am Rhein-Schusterinsel stosownie do art. 38 i 40 kodeksu celnego. W rezultacie stosownie do art. 202 ust. 1 lit. a) kodeksu celnego powstał dług celny w przywozie z tytułu „nielegalnego wprowadzenia" towarów do Unii.

21. W razie nielegalnego wprowadzenia na obszar celny Unii towarów podlegających należnościom celnym art. 202 ust. 3 tiret pierwsze, drugie i trzecie tego kodeksu celnego wskazuje trzy potencjalne kategorie dłużników odpowiadających za dług celny [6], a mianowicie: i) osobę, która dokonała nielegalnego wprowadzenia, ii) osoby, które uczestniczyły we wprowadzeniu i które jednocześnie wiedziały lub powinny były wiedzieć, że wprowadzenie to jest nielegalne, iii) oraz osób, które nabyły lub posiadały taki towar i które w chwili jego nabycia lub wejścia w jego posiadanie wiedziały bądź powinny były wiedzieć, że jest to towar wprowadzony nielegalnie.

22. Z trzech tiret art. 202 ust. 3 kodeksu celnego można do pewnego stopnia wywnioskować, że określają one pewien porządek gradacji w zaangażowaniu osoby uznanej za dłużnika ze względu na jej udział w nielegalnym wprowadzeniu towarów do Unii. Podczas gdy tiret pierwsze odnosi się do osoby, która dokonała nielegalnego wprowadzenia, to jest do osoby, która zwyczajnie powinna odprawić towar przez organy celne i wykonać obowiązki zgłaszającego, tiret drugie i trzecie odnoszą się do osób, które, jakkolwiek nie ponosiły odpowiedzialności za przeprowadzenie odprawy celnej na podstawie kodeksu celnego, nie mniej pozostają zaangażowane przed albo natychmiast po nielegalnym wprowadzeniu [7]. Podczas gdy odpowiedzialność dłużników w tiret pierwszym jest odpowiedzialnością obiektywną, w tiret drugim i trzecim pojawia się element subiektywny, tak, że tylko osoby, które wiedziały lub powinny były wiedzieć, że wprowadzenie to jest nielegalne stają sie dłużnikami.

B – *Pierwsze pytanie prejudycjalne*

23. W swym pierwszym pytaniu sąd odsyłający zmierza do uzyskania wskazówek co do tego, kiedy osoba prawna staje się odpowiedzialna za dług celny na zasadzie art. 202 ust. 3 tiret pierwsze kodeksu celnego, to jest jako osoba, która dokonała nielegalnego wprowadzenia na obszar celny Unii. W szczególności sąd odsyłający pyta, czy takie zobowiązanie występuje wtedy, gdy jeden z pracowników firmy niebędący jej przedstawicielem ustawowym [8] doprowadził do nielegalnego wprowadzenia działając w zakresie swoich kompetencji. W dalszej części będę wyjaśniać, dlaczego na to pytanie w zasadzie należałoby odpowiedzieć twierdząco.

24. Na wstępie chciałbym zauważyć, że art. 202 ust. 3 tiret pierwsze kodeksu celnego odnosi się do „osoby", która dokonała wprowadzenia towarów, nie precyzując, czy oznacza to osobę fizyczną lub osobę prawną. Niemniej jednak z art. 4 ust. 1 kodeksu celnego wynika, że określenie „osoba" obejmuje zarówno osoby prawne jak i fizyczne. Co więcej, Trybunał potwierdził, że pracodawca może stać się dłużnikiem długu celnego zgodnie z tiret pierwszym (samodzielnie lub wspólnie z pracownikiem),

4 — „Zgłaszający" został zdefiniowany w art. 4 ust. 18 kodeksu celnego jako osoba, która dokonuje zgłoszenia celnego we własnym imieniu, albo osoba, w której imieniu dokonywane jest zgłoszenie celne.

5 — „Przedstawicielstwo pośrednie" zostało zdefiniowane w art. 5 ust. 2 kodeksu celnego i odnosi się do przedstawiciela działającego we własnym imieniu, lecz na rzecz innej osoby.

6 — Jeżeli w odniesieniu do tego samego długu celnego występuje kilku dłużników, według to art. 213 kodeksu celnego są oni solidarnie zobowiązani do pokrycia tego długu.

7 — Opinia rzecznika generalnego P. Cruza Villalóna w sprawie Jestel (C-454/10, EU:C:2011:488, pkt 36).

8 — Sąd odsyłający odnosi się do organów spółki, w języku niemieckim „*Organe*".

jeżeli pracodawca ten może zostać uznany „w wyniku swych działań […] za odpowiedzialnego za nielegalne wprowadzenie towaru” [9], albo inaczej mówiąc, za podmiot, który „sam dokonał nielegalnego wprowadzenia towaru” [10]. Na tej podstawie wnioskuję, że Ultra-Brag, będąca osobą prawną, mogłaby w zasadzie stać się dłużnikiem na zasadzie art. 202 ust. 3 tiret pierwsze kodeksu celnego [11].

25. Pozostaje jednak pytanie: w jakich okolicznościach powstanie takie zobowiązanie?

26. Sąd odsyłający wskazuje, że osoba prawna może stać się dłużnikiem na gruncie art. 202 ust. 3 tiret pierwsze kodeksu celnego, jeżeli przewozi towary sama (za pośrednictwem swoich przedstawicieli ustawowych), jak i wtedy, gdy nielegalne wprowadzenie „jest bezpośrednią konsekwencją działań pracodawcy”. Ponieważ zdaniem sądu krajowego Ultra-Brag nie może być uznana za przewożącą towar samodzielnie [12], jej odpowiedzialność na gruncie art. 202 ust. 3 tiret pierwsze kodeksu celnego zależy od tego, czy wystarczające jest, że nielegalne wprowadzenie towaru do Unii było bezpośrednią konsekwencją postępowania jednego z jej pracowników – w tym przypadku L. – który był odpowiedzialny za transport i polecił kapitanowi statku wypłynięcie do Strasburga, czy też w celu ustalenia odpowiedzialności może być brane pod uwagę wyłącznie zachowanie jej przedstawicieli ustawowych.

27. Komisja uważa, że aby pracodawca – osoba prawna – stał się odpowiedzialny na mocy art. 202 ust. 3 tiret pierwsze kodeksu celnego, wystarczy, że pracownik, który w praktycznym sensie dokonał wprowadzenia towaru na obszar celny Unii – w tym przypadku kapitan statku – uczynił to w zakresie powierzonych mu zadań lub w zakresie swoich obowiązków oraz z wykorzystaniem środka transportu będącego własnością pracodawcy.

28. Poniżej przedstawię mój pogląd w tej kwestii.

29. Na wstępie należy wspomnieć rozróżnienie pomiędzy różnymi kategoriami dłużników celnych określonych w artykule 202 ust. 3 kodeksu celnego (zob. pkt 21 i 22 powyżej). Zgodnie z tiret pierwszym dłużnikiem jest osoba *wprowadzająca towar nielegalnie* na obszar celny Unii, to jest, osoba, która w praktycznym rozumieniu wprowadziła towar i powinna była przedstawić je właściwym organom celnym [13]. Jest bezsporne, że osobą tą w postępowaniu głównym jest kapitan statku. A zatem istotnym pytaniem jest, czy *jego* zachowanie powinno być przypisane Ultra-Brag.

30. Nie mogę się zgodzić z tym, że tylko zachowanie przedstawicieli ustawowych może być brane pod uwagę w celu ustalenia odpowiedzialności w art. 202 ust. 3 tiret pierwsze kodeksu celnego. Jak wskazuje Komisja, taka wykładnia byłaby sprzeczna z celem tego przepisu, a mianowicie zapewnieniem szerokiej definicji osób mogących być dłużnikami celnymi [14]. Co więcej, doprowadziłoby to do uniknięcia odpowiedzialności przez każde przedsiębiorstwo przekraczające pewien rozmiar na podstawie niniejszego tiret pierwszego, ponieważ jest bardzo mało prawdopodobne, aby ustawowi przedstawiciele jakiegokolwiek dużego przedsiębiorstwa – zazwyczaj dyrektorzy lub inni członkowie

9 — Wyroki: z dnia 23 września 2004 r., Spedition Ulustrans (C-414/02, EU:C:2004:551, pkt 26); z dnia 3 marca 2005 r., Papismedov i in. (C-195/03, EU:C:2005:131, pkt 39).

10 — Wyrok z dnia 23 września 2004 r., Spedition Ulustrans (C-414/02, EU:C:2004:551, pkt 29).

11 — Zobacz także L. Gormley, *EU Law of Free Movement of Goods and Customs Union*, Oxford, Oxford University Press, 2009, s. 335 przypis 40.

12 — Sąd odsyłający nie dostrzega, że towary były transportowane na *MS Aargau* w imieniu Ultra-Brag, jednakże biorąc pod uwagę, że kapitan *MS Aargau* był zaledwie pracownikiem Ultra-Brag (a nie przedstawicielem ustawowym), sąd odsyłający dochodzi do wniosku, że Ultra-Brag nie może być uznawana za przewożącą towary samodzielnie.

13 — Wyrok z dnia 4 marca 2004 r., Viluckas and Jonusas (C-238/02 i C-246/02, EU:C:2004:126, pkt 29); opinia rzecznika generalnego P. Cruza Villalóna w sprawie Jestel (C-454/10, EU:C:2011:488, pkt 36). Zobacz także wyroki: z dnia 23 września 2004 r., Spedition Ulustrans (C-414/02, EU:C:2004:551, pkt 26); a także z dnia 3 marca 2005 r., Papismedov i in. (C-195/03, EU:C:2005:131, pkt 39).

14 — Wyroki: z dnia 23 września 2004 r., Spedition Ulustrans (C-414/02, EU:C:2004:551, pkt 25); a także z dnia 3 marca 2005 r., Papismedov i in. (C-195/03, EU:C:2005:131, pkt 38).

kierownictwa – pływali jego statkami lub prowadzili jego pojazdy. Na koniec, taka interpretacja nie jest poparta orzecznictwem Trybunału, które wyraźnie stwierdza, że pracodawca może być dłużnikiem samodzielnie lub wspólnie *z pracownikiem* zgodnie z art. 202 ust. 3 tiret pierwsze kodeksu celnego [15].

31. W tym samym duchu, dla ustalenia odpowiedzialności Ultra-Brag nie jest decydujące, czy instrukcje dla kapitana powodujące nielegalne wprowadzenie transformatora i przynależnych do niego dwóch rolek do Unii zostały wydane przez przedstawiciela ustawowego Ultra-Brag. Moim zdaniem wystarczające jest, że pracownik – L. – był właściwy do wydania takiej instrukcji i że kapitan statku miał jej przestrzegać. W tym kontekście z postanowienia odsyłającego wynika, że L. był menedżerem w dziale eksportu firmy odpowiedzialnej za dany transport i że kapitan zawsze otrzymywał szczegółowe wskazówki co do czynności w związku z nadchodzącą misją transportową od agenta celnego lub od osoby z wydziału L. A zatem, pomimo że to do sądu odsyłającego należy zbadanie okoliczności faktycznych, w informacjach przekazanych Trybunałowi nic nie wskazuje na to, aby L. działał poza zakresem swoich obowiązków, kiedy wydał kapitanowi *MS Aargau* polecenie wykonania konkretnego przewozu, lub aby kapitan błędnie pokierował się poleceniem L.

32. Dotychczas Trybunał zdefiniował odpowiedzialność pracodawcy na zasadzie art. 202 ust. 3 tiret pierwsze kodeksu celnego wyłącznie w sposób negatywny. W tym względzie Trybunał podkreślił, że takie zobowiązanie nie może być automatyczne, ponieważ pozbawiłoby to treści art. 202 ust. 3 tiret drugie i trzecie [16]. Trybunał orzekł ponadto, że dla takiej odpowiedzialności nie jest wystarczające ustalenie, że „pracownik działał w ramach wykonywania zadań powierzonych mu przez pracodawcę” [17].

33. W tym konkretnym przypadku kapitan *MS Aargau* – pracownik Ultra-Brag – przewoził transformator i jego dwie rolki w imieniu Ultra-Brag na statku eksploatowanym przez Ultra-Brag w oparciu o instrukcje wydane przez innego pracownika Ultra-Brag odpowiedzialnego za ten transport. Moim zdaniem jest to wystarczające, aby uznać pracodawcę, takiego jak Ultra-Brag, za odpowiedzialnego za dług celny na zasadzie art. 202 ust. 3 tiret pierwsze kodeksu celnego.

34. Wyjaśnię teraz, dlaczego mój wniosek jest zgodny ze stwierdzeniami Trybunału przedstawionymi w pkt 32 powyżej.

35. Po pierwsze nie wymaga dalszych wyjaśnień, że musi istnieć zewnętrzna granica odpowiedzialności pracodawcy za działania pracownika. Dokładna granica tej odpowiedzialności nie jest kwestią, której ustalenie jest niezbędne w niniejszej sprawie. Wystarczy stwierdzić, że jeżeli pracownik działa poza zakresem powierzonych mu zadań przez, na przykład, nie przestrzega poleceń i instrukcji, nie jest wykluczone, że pracodawca mógłby uniknąć odpowiedzialności na gruncie art. 202 ust. 3 tiret pierwsze kodeksu celnego. W sprawie przed sądem odsyłającym okazuje się jednak, że kapitan statku postępował zgodnie z instrukcjami pracownika odpowiedzialnego za przedmiotowy transport.

36. Ponadto w przypadkach, w których pracownik jest zaangażowany w przemyt towarów, pracodawca zazwyczaj nie staje się dłużnikiem na podstawie art. 202 ust. 3 tiret pierwsze kodeksu celnego, chyba że można stwierdzić, że towary były przemycane w imieniu pracodawcy [18].

37. Na koniec, uznanie Ultra-Brag za odpowiedzialną za dług celny w postępowaniu głównym z przyczyn określonych w pkt 33 powyżej moim zdaniem nie stanowiłoby automatycznego nadania pracodawcy statusu dłużnika na podstawie art. 202 ust. 3 tiret pierwsze kodeksu celnego, w każdej sytuacji, w której pracownik wykonuje czynności z zakresu prowadzenia spraw swojego pracodawcy. Jak podkreśla Komisja, gdyby kapitan *MS Aargau* przewoził wraz z transformatorami i rolkami na tej

15 — Wyrok z dnia 23 września 2004 r., Spedition Ulustrans (C-414/02, EU:C:2004:551, pkt 29).

16 — Wyrok z dnia 23 września 2004 r., Spedition Ulustrans (C-414/02, EU:C:2004:551, pkt 40).

17 — Wyrok z dnia 23 września 2004 r., Spedition Ulustrans (C-414/02, EU:C:2004:551, pkt 42).

18 — Zobacz wyroki: z dnia 4 marca 2004 r., Viluckas i Jonusas (C-238/02 i C-246/02, EU:C:2004:126); a także z dnia 3 marca 2005 r., Papismedov i in. (C-195/03, EU:C:2005:131).

samej trasie własny sprzęt lub inne towary, w dalszym ciągu byłby on uznany za wykonującego czynności z zakresu prowadzenia spraw Ultra-Brag, jednakże Ultra-Brag uniknęłaby odpowiedzialności zgodnie z art. 202 ust. 3 tiret pierwsze kodeksu celnego za wszelkie długi celne dotyczące takich dodatkowych towarów, ponieważ w stosunku do tych towarów kapitan działałby poza zakresem powierzonych mu zadań, a więc nie działałby w imieniu Ultra-Brag.

38. Wobec powyższego proponuję, aby Trybunał odpowiedział na pierwsze pytanie prejudycjalne przedstawione przez Finanzgericht Baden-Württemberg (sąd finansowy w Baden-Württemberg) w następujący sposób: art. 202 ust. 3 tiret pierwsze kodeksu celnego należy interpretować w ten sposób, że osoba prawna staje się dłużnikiem celnym na podstawie tego tiret, gdy jeden z jej pracowników, który nie jest ustawowym przedstawicielem, wprowadził towar nielegalnie na obszar celny Unii, działając w ramach powierzonych mu zadań lub w ramach jego kompetencji.

39. Mając na uwadze odpowiedź na pytanie pierwsze, nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na pytanie drugie, które powstaje dopiero w przypadku, gdyby Ultra-Brag nie mógł być pociągnięty do odpowiedzialności za dług celny na zasadzie art. 202 ust. 3 tiret pierwsze kodeksu celnego. Dla kompletności wywodu, przedstawię jednak mój pogląd na kwestie poruszone przez pytanie drugie.

C – *Drugie pytanie prejudycjalne*

40. Drugie pytanie skierowane jest na wykładnię pojęcia „dłużnik” w rozumieniu art. 202 ust. 3 tiret drugie kodeksu celnego. Traktowanie jako „dłużnika” w rozumieniu tego przepisu jest uzależnione od łącznego spełnienia dwóch warunków. Pierwszy warunek, natury obiektywnej, dotyczy uczestnictwa w nielegalnym wprowadzeniu. Drugi ma charakter subiektywny i wymaga, aby osoby, które w nim uczestniczyły, uczyniły to z pewnym stopniem wiedzy o nielegalnym wprowadzeniu [19]. Sąd odsyłający zmierza do ustalenia, czy „uczestnictwo” pracownika w nielegalnym wprowadzeniu towarów można przypisać pracodawcy i czy warunek subiektywny zawarty w tiret drugim może zostać ustalony przez odniesienie do tego pracownika.

41. Obiektywny element „uczestnictwa”, o którym mowa w art. 202 ust. 3 tiret drugie kodeksu celnego należy interpretować szeroko. Wystarczy, aby dana osoba brała, nawet pośrednio, jakikolwiek udział w działaniu bezprawnym [20]. Pracodawca może na przykład stać się dłużnikiem długu celnego w przypadku, gdy nielegalnego wprowadzenia dokonano za pomocą jego środków lub pracowników [21]. Jeżeli chodzi o przypisanie pracodawcy „uczestnictwa” pracownika, zastosowanie znajduje to samo rozumowanie, co w odniesieniu do pierwszego pytania. Stąd, jeżeli pracownik działa w ramach powierzonych mu zadań lub w ramach jego kompetencji, zachowanie pracownika należy przypisać pracodawcy.

42. Jeżeli chodzi o element subiektywny, a mianowicie, że „uczestnik” wiedział lub powinien był wiedzieć, że wprowadzenie towarów było bezprawne, chciałbym zwrócić uwagę na następujące kwestie.

43. Po pierwsze, ograniczenie przypisania wiedzy do ustawowych przedstawicieli spółki, jak stwierdziłem w mojej odpowiedzi na pytanie pierwsze, wprowadziłoby moim zdaniem niepożądane ograniczenie liczby możliwych dłużników (zob. pkt 30 powyżej). Przedsiębiorstwa o pewnym rozmiarze by uniknęłyby odpowiedzialności poprzez przekazanie odpowiedzialności za wykonywanie czynności przewozowych i celnych swoim pracownikom. Ponadto, jak wskazuje Komisja przedstawiciele ustawowi dużego przedsiębiorstwa bardzo rzadko są informowani o określonym transporcie.

19 — Wyrok z dnia 17 listopada 2011 r., Jestel (C-454/10, EU:C:2011:752, pkt 15 i przytoczone tam orzecznictwo).

20 — Wyrok z dnia 17 listopada 2011 r., Jestel (C-454/10, EU:C:2011:752, pkt 16, 17).

21 — Wyrok z dnia 23 września 2004 r., Spedition Ulustrans (C-414/02, EU:C:2004:551, pkt 30).

44. W tej konkretnej sprawie z postanowienia odsyłającego wynika, że L. był odpowiedzialny za transport (zob. pkt 31 powyżej). A zatem to jego wiedza powinna być wzięta pod uwagę w celu określenia spełnienia warunku subiektywnego.

45. Z postanowienia odsyłającego wynika, że L. był osobą polecającą kapitanowi wypłynięcie statkiem, wiedząc, że w ten sposób transformator i przynależne do niego rolki zostaną wprowadzone na obszar celny Unii bez zgłoszenia do właściwych niemieckich organów celnych. Z postanowienia odsyłającego wyraźnie wynika również, że L. został pouczony przez szwajcarskie organy celne, aby poinformować o tym właściwe niemieckie organy celne o planowanym transporcie. Do sądu odsyłającego należy sprawdzenie, czy jest to wystarczające, aby w toczącej przed nim sprawie spełniony został drugi warunek. W tym względzie należy jednak zauważyć, że Komisja zwraca uwagę, iż wyrażenie „powinny były wiedzieć" odnosi się do rozsądnego i ostrożnego podmiotu [22], co oznacza na przykład, że pracodawca nie może uniknąć odpowiedzialności tylko dlatego, że właściwy pracownik nie posiada wystarczającej wiedzy prawnej w odniesieniu do procedury celnej, której należy przestrzegać.

46. W świetle powyższego proponuję, aby Trybunał odpowiedział na drugie pytanie przedstawione mu przez Finanzgericht Baden-Württemberg (sąd finansowy w Baden-Württemberg) w następujący sposób: art. 202 ust. 3 tiret drugie kodeksu celnego należy interpretować w ten sposób, że osoba prawna staje się dłużnikiem celnym na podstawie tego tiret, gdy jeden z jej pracowników, który nie jest przedstawicielem ustawowym, uczestniczył w nielegalnym wprowadzeniu towarów na obszar celny Unii, działając w ramach powierzonych mu zadań lub w ramach jego kompetencji, pod warunkiem, że pracodawca wiedział lub powinien był wiedzieć, że wprowadzenie to jest nielegalne, co należy określać w odniesieniu do pracownika, któremu sprawa została powierzona.

D – *Trzecie pytanie prejudycjalne*

47. Trzecie pytanie sądu odsyłającego powstaje tylko w przypadku, gdy na pytanie pierwsze lub drugie udzielono, jak proponuję, odpowiedzi twierdzącej. Sąd odsyłający zmierza do uzyskania wskazówek co do wykładni art. 212a kodeksu celnego, który, z zastrzeżeniem spełnienia określonych warunków, pozwala na zwolnienie z obowiązku celnego, między innymi, na podstawie art. 202 kodeksu celnego. Choć sąd odsyłający uważa, że wymogi dotyczące zwolnienia z należności celnych w odniesieniu do towarów powracających, przewidziane w art. 185 ust. 1 kodeksu celnego (do którego odsyła art. 212a kodeksu celnego) zostały w niniejszej sprawie spełnione, to waha się, czy drugi warunek, a mianowicie, że „zachowanie osoby zainteresowanej nie nosi znamion oszustwa ani rażącego niedbalstwa" należy oceniać wyłącznie w odniesieniu do postępowania przedstawicieli ustawowych dłużnika, czy też należy uwzględniać także postępowanie jej pracowników.

48. Przede wszystkim, jak podkreśla Komisja, terminu „osoba zainteresowana" (w języku niemieckim „*Beteiligten*") nie należy mylić z „osobami, które uczestniczyły" określonymi w art. 202 ust. 3 tiret drugie kodeksu celnego. Podczas gdy termin niemiecki użyty w art. 212a kodeksu celnego może rodzić tego rodzaju zamieszanie, wiele innych wersji językowych odwołuje się do wyrażenia bliższego niemieckiemu wyrażeniu „*betroffene Person*", takiego jak w języku angielskim „*the person concerned*", „*intéressé*" w języku francuskim, „*el interesado*" w języku hiszpańskim, „*l'interessato*" w języku włoskim oraz „*den berörda parten*" w języku szwedzkim.

22 — Wyrok z dnia 17 listopada 2011 r., Jestel (C-454/10, EU:C:2011:752, pkt 22).

49. Mając na względzie, że art. 212a kodeksu celnego pozwala na stosowanie zwolnień z ceł, ich warunki powinny być interpretowane w sposób ścisły [23]. Z tego względu określenie „osoba zainteresowana" należy rozumieć szeroko; obejmuje ono nie tylko postępowanie osób bezpośrednio uczestniczących w nielegalnym wprowadzeniu omawianych towarów, ale także każdą osobę, która może być uznana za sprawcę takiego nielegalnego wprowadzenia, pod warunkiem jednak, że postępowanie to można przypisać dłużnikowi [24].

50. W tym kontekście należy zauważyć, że Ultra-Brag może sama być uznana działającą niedbale z powodu niewydolności organizacyjnej, to jest, że nie działała sumiennie powierzając zadania lub nadzorując swoich pracowników. Do sądu odsyłającego należy sprawdzenie, czy w obecnej sprawie występuje tego rodzaju niedbalstwo.

51. Jednakże wracając do pytania sądu odsyłającego, a mianowicie, czy zachowanie pracowników Ultra-Brag może zostać przypisane Ultra-Brag dla celów ustalenia rażącego niedbalstwa [25], reguły ustalania, czy postępowanie lub wiedza pracownika mogą być przypisane jego pracodawcy, jak już omówiono w odniesieniu do pierwszego i drugiego pytania, zachowują ważność również i w tym przypadku. W związku z powyższym, pod warunkiem, że L. działał w ramach powierzonych mu zadań lub w ramach jego kompetencji, jego postępowanie powinno być brane pod uwagę przy ocenie występowania rażącego niedbalstwa [26].

52. Do sądu odsyłającego należy ocena, czy postępowanie L. obejmuje rażące niedbalstwo. W tym względzie Trybunał orzekł, że należy w szczególności wziąć pod uwagę złożony charakter przepisów, których nieprzestrzeganie powoduje powstanie długu celnego, jak również doświadczenie zawodowe i staranność handlowca [27].

53. Mając powyższe na względzie uważam, że na trzecie pytanie skierowane do Trybunału powinna być udzielona następująca odpowiedź: art. 212a kodeksu celnego należy interpretować w ten sposób, że to, czy zachowanie „osoby [prawnej] zainteresowanej" nosi znamiona oszustwa lub rażącego niedbalstwa należy określać nie tylko w odniesieniu do samego przedsiębiorstwa lub jego przedstawicieli ustawowych, ale także w odniesieniu do każdego pracownika, działającego w ramach powierzonych mu zadań lub w ramach jego kompetencji.

IV – **Wnioski**

54. W świetle powyższego proponuję, aby Trybunał odpowiedział na pytania przedstawione mu przez Finanzgericht Baden-Württemberg (sąd finansowy w Baden-Württemberg) w następujący sposób:

— Artykuł 202 ust. 3 tiret pierwsze rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiającego Wspólnotowy kodeks celny, ze zmianami, należy interpretować w ten sposób, że osoba prawna staje się dłużnikiem celnym na podstawie tego tiret, gdy jeden z jej pracowników, który nie jest ustawowym przedstawicielem, wprowadził towar nielegalnie na obszar celny Unii, działając w ramach powierzonych mu zadań lub w ramach jego kompetencji.

23 — Zobacz wyrok z dnia 11 listopada 1999 r., Söhl & Söhlke (C-48/98, EU:C:1999:548, pkt 52).

24 — Termin „osoba zainteresowana" jest stosowany w innych częściach kodeksu celnego, mianowicie w art. 239 ust. 1 dotyczącym zwrotu lub umorzenia należności celnych przywozowych. W odniesieniu do tego przepisu ustalono, że przez osobę zainteresowaną należy rozumieć „osobę lub osoby [które uiściły lub są zobowiązane do uiszczenia tychże należności celnych] lub ich przedstawicieli oraz każdą osobę biorącą udział w dopełnianiu formalności celnych w odniesieniu do danych towarów lub osobę, która udzieliła instrukcji koniecznych w celu dopełnienia tych formalności". Zobacz art. 899 ust. 3 rozporządzenia Komisji (EWG) nr 2454/93 z dnia 2 lipca 1993 r. ustanawiającego przepisy w celu wykonania rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiającego Wspólnotowy kodeks celny (Dz.U. 1993, L 253, s. 1).

25 — Zwracam uwagę, że postanowienie odsyłające nie zawiera żadnej wzmianki o zaistnieniu oszustwa w sprawie przed sądem odsyłającym.

26 — To samo stosuje się do kapitana *MS Aargau*, jakkolwiek w postanowieniu odsyłającym nie występuje żadne wskazanie, że działał on niedbale.

27 — Wyroki: z dnia 11 listopada 1999 r., Söhl & Söhlke (C-48/98, EU:C:1999:548, pkt 56); a także z dnia 25 czerwca 2015 r., DSV Road (C-187/14, EU:C:2015:421, pkt 46).

— Artykuł 202 ust. 3 tiret drugie rozporządzenia nr 2913/92 należy interpretować w ten sposób, że osoba prawna staje się dłużnikiem celnym na podstawie tego tiret, gdy jeden z jej pracowników, który nie jest przedstawicielem ustawowym, uczestniczył w nielegalnym wprowadzeniu towarów na obszar celny Unii, działając w ramach powierzonych mu zadań lub w ramach jego kompetencji, pod warunkiem, że pracodawca wiedział lub powinien był wiedzieć, że wprowadzenie to jest nielegalne, co należy określać w odniesieniu do pracownika, któremu sprawa została powierzona.

— Artykuł 212a rozporządzenia nr 2913/92 należy interpretować w ten sposób, że to, czy zachowanie „osoby [prawnej] zainteresowanej" nosi znamiona oszustwa lub rażącego niedbalstwa należy określać nie tylko w odniesieniu do samego przedsiębiorstwa lub jego przedstawicieli ustawowych, ale także w odniesieniu do każdego pracownika, działającego w ramach powierzonych mu zadań lub w ramach jego kompetencji.